

Državama će postati centralni element u potrazi za svetskim mirom i globalnim blagostanjem. Iz tog razloga on se zalaže za njihove dobre odnose ističući da je to

moguće jer je svaki veliki uspeh bio vizija pre nego što je postao realnost.

Sanja AREŽINA

Milovan Radaković, **KOMPONENTE NACIONALNOG I EVROPSKOG IDENTITETA**, Institut za međunarodnu politiku i privredu, Beograd, 2012, str. 277.

Početak ove godine, u izdanju beogradskog Instituta za međunarodnu politiku i privredu objavljena je monografija dr Milovana Radaković „Komponente nacionalnog i evropskog identiteta“. U ovom istraživačkom radu, autor se bavi bitnim političkim fenomenom savremenih međunarodnih odnosa. Ovde se najpre misli na utvrđivanje kompleksnog odnosa između nacionalnog i evropskog identiteta kroz prizmu jedne nadnacionalne organizacije, kakvu danas predstavlja Evropska unija. Kako je nacionalni identitet izuzetno složena kategorija, autor ispituje dalju ulogu i mesto koje ovaj tradicionalni fenomen ima i uslovima rastuće promene državnih granica i onoga što se danas naziva „evropska filozofija življenja“. S tim u vezi, u knjizi se otvara široki spektar pitanja u čijoj analizi autor primenjuje interdisciplinarni pristup.

Sadržaj knjige podeljen je na uvod četiri tematska poglavlja. Na tragu mišljenja da integracijski procesi Evropske unije dovode u pitanje postojeće političke fenomene, prvo poglavlje knjige težište analize stavlja na tradicionalne političke kategorije kao što su narod, nacija, država i suverenitet. Na početku poglavlja autor daje pojmovno i kvalifikacijsko određenje naroda i nacije, praveći distinkciju između

terminološkog, teorijskog i pojmovnog određenja ovih kategorija, kao i tipološko-kvalifikacijsko određenje nacije i činioca koji je definišu. Posebno mesto u poglavlju predstavlja ispitivanje odnosa države i suvereniteta, uz osvrt na savremene teorijske pristupe obema kategorijama. Autor daje prednost savremenim nemačkim teoretičarima i teorijama o značaju državnog uređenja i o veličini državne teritorije.

Drugo poglavlje knjige pod nazivom „Identitet“ sadrži dva segmenta u okviru kojih autor na sistematičan način ukazuje na složenost fenomena identiteta. Reč je o pojmu koji se u poslednje vreme javlja kao predmet sporenja unutar političko-ideoloških grupa. U okviru pojmovno-kvalifikacijskog određenja identiteta, autor razmatra niz opštih pitanja. To su: odnos personalnog i kolektivnog identiteta, etnički identitet, pojmovna razlika između rasnog, etničkog i nacionalnog identiteta, lični, kolektivni i nacionalni identitet (u procesu globalizacije), kao i teritorijalni identitet. Drugi segment ovog poglavlja odnosi se na komponente nacionalnog identiteta u koje autor uvršćuje jezik, mit, religiju, kulturu, istoriju, mentalitet, etnopsihologiju i političku posebnost, kao

činioce kolektivne posebnosti. Autor utvrđuje ključne domete i eventualna ograničenja koja se odnose na nacionalni identitet. Kao zaključak autora nameće se konstatacija da je identitet veoma promenjiva kategorija, koja da bi opstala mora pokazati adaptabilnost vremenu kroz koje prolazi.

U trećem poglavlju knjige „Svetski ratovi, vanevropski pokreti, globalizacija i Evropska unija“, autor najpre daje kratak osvrt na posleratni razvoj Evrope, kao ključni za početak priče o savremenoj evropskoj integraciji. Analizom je najpre obuhvaćen period od sredine 20. veka, kada dolazi do formiranja prvih evropskih zajednica. Zatim sledi teorijsko određenje pojma globalizacije a potom i analizu svetskih kontinentalnih procesa koji su započeli devedesetih godina dvadesetog veka. Posebno mesto u poglavlju poklonjeno je Evropskoj uniji kao najrazvijenijoj međunarodnoj ekonomskoj organizaciji. Iako ponikla kao posleratni mirovni aranžman, Evropska unija je postepeno širila svoja ovlašćenja i moći u svetu, a svakim novim proširenjem dopunjavala svoje ciljeve. Autor poglavlje završava kratkim osvrtom na neuspeli Evropski ustav i Lisabonski sporazum na kome trenutno počiva Evropska unija.

Konačno, u četvrtom poglavlju knjige, težište analize je na karakteristikama

evropskog globalizma kao i odnosu nacionalnog i evropskog identiteta. U skladu sa nazivom, autor nastoji da prikaže posebnosti evropskog globalizma u odnosu na ostale svetske globalizme i odnose unutar EU. Na tragu toga, ukazano je na značaj EU u stvaranju evropskog identiteta, strategije stvaranja evropskog identiteta i činioce evropskog identiteta. U drugom delu poglavlja posebna pažnja posvećena je razmatranju nacionalnog identiteta unutar EU. Fokus istraživanja je na tri problema: mogućnost krize nacionalnog identiteta, među-sobnu determinisanost činioca nacionalnog i evropskog identiteta, geopolitiku Evrope, evropsko društvo, evropskog čoveka i nacionalni interes.

Knjiga „Komponente nacionalnog i evropskog identiteta“ pokušava da razreši dilemu da li će dalji razvoj Evropske unije dovesti do postepenog nestajanja nacionalnih identiteta država članica ili će pak potreba za njihovim očuvanjem postati jača. Baveći se bitnim i ujedno osetljivim političkim pitanjima i fenomenima, ova knjiga predstavlja svojevrsni doprinos postojećoj literaturi o Evropskoj uniji. Zbog sistematičnog pristupa problemu, korišćenja sveobuhvatne literature i interdisciplinarnog pristupa, studija dr Milovana Radakovića je pogodna za upotrebu u široj naučnoj i političkoj javnosti.

Nevena PROLOVIĆ